

**ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА
И СТРУЧНА СЛУЖБА ЧАЧАК ДОО**

Тел. 032/320-710. Факс. 032/320-712. e-mail: ovcar@vu1.net bsscacak@bsss.rs

Број 1

Датум и место издавања: 15.01.2013. Чачак

Тираж: 350

БИЛТЕН ЈАНУАР 2013.

САДРЖАЈ:

1. Неповољан утицај абиотичких чинилаца на малину- Мр Бранко Танасковић
2. Стање и перспективе гајења малине- Дипл. инг Радован Шеварлић
3. Време извођења резидбе-Дипл.инг Снежана Драгићевић Филиповић
4. Нега и болести папака-Дипл. инг Љиљана Ђурчић

Неповољан утицај абиотичких чинилица на малину

Негативно дејство абиотичких чинилаца на раст, развој и родност малине може се уочити у различитим периодима године. Најдрастичнији су мразеви, суша, снег, град, ветар, високе подземне воде, а у летњем периоду највеће штете могу изазвати високе температуре и јака инсолација.

Изданци малине могу да измрзну током јесени (последича незрелости изданака), зиме (само екстремно, код сорти веома осетљивих на ниске Т- као што је ремонтантна сорта *крупна двородна*) или пролећа (знатно чешћи случај, напр. код сорти са нестабилним или нешто краћим периодом зимског мировања).

Рељеф значајно утиче на ову појаву. Засади најчешће страдају у затвореним дубодолинама, без адекватне проветрености, које су идеалне за скупљање хладног ваздуха. Зато су за заснивање оваквих воћњака погодније благе падине са севернијим експозицијама, по могућству уз неки вид ветрозаштитног појаса. Такође на отпорност малине веома утиче адекватна и правовремена заштита од проузроковача болести и штеточина.

У овом погледу, веома је важно здрављавање изданака малине, које се знатно побољшава када се прихрањивање азотом обавља дозирањем, у ограниченим количинама, и нешто раније у пролеће, и ако су агротехничке мере заливања и обрада земљишта благовремено извршене (до средине августа).

Влажни и обилни снегови могу поломити велики број изданака малине, нарочито ако рано падну, пре дефолијације лишћа у јесен. У таквим случајевима корисно је да се стресе снег са изданака.

Још при избору терена за малињак избегавати јако ветровите положаје, или осетљиве сорте (као што је сорта црвене

малине *moling exploit* која има крте родне гранчице које се, као и сами изданци често ломе у оваквим условима). Зато су врло корисни ветрозаштитни појасеви, који умањују штетно дејство, пре свега брзине ветра, која непосредно утиче на засићеност биљних ткива водом, као и саму влажност земљишта.

Висок ниво подземне воде може довести до асфикције (гушења) кореновог система. Зато су тешка земљишта и парцеле са много депресија где се акумулира вода непогодне за заснивање малињака. Такође овакви терени индиректно су подложнији већем нападу пламењаче корена малине (*Phytophthora phragariae var. rubi*). Погодна су растресита, довољно оцедита земљишта. Она се могу препознати по боји доњег слоја, који је најчешће црне, мрке или црвенкастомрке боје.

Током летњег периода високе температуре могу зауставити пораст плода малине, а у већем интензитету изазвати његово разлагање.

На директној инсолацији могу се појавити сунчеве ожеготине у облику белих и жућкастих пега на плодовима. Уколико су овакве температуре праћене сушом и топлим ветровима могу страдати једногодишњи изданци малине, што је знатно чешћи случај

при наглом уклањању двогодишњих изданака после бербе малине. Због тога ову операцију у малињаку требало би извршити када су максималне дневне температуре ваздуха ниже од 30°C, а облачност висока.

Градобитна подручја за гајење малине требало би избегавати. У воћњацима без противградне заштите, по евентуалном дејству ове непогоде засад се мора одмах третирати неким ефикасним фунгицидом на бази бакра, како би се спречио продор проузроковача болести у стабло, лист или плод.

Мр Бранко Танасковић

Стање и перспективе гајења малине

Већ неколико деценија Србија се налази међу највећим произвођачима и извозницима малине. Значај гајења малине за нашу пољопривреду, као и привреду уопште је вишеструк. Укупна вредност извоза малине процењује се на око 130.000.000 долара, што представља значајну ставку у структури српског извоза.

За велики број сеоских домаћинстава којима је пољопривреда једино занимање, малина представља један од главних извора егзистенције. Ова производња према неким проценама упошљава у сезони брања између 150.000-200.000 радника, од чега се идиректно издржава још већи број породица.

Укупна производња малине варира по годинама, у зависности од количине падавина

и елементарних непогода, и износи око 80 хиљада тона. Велику конкуренцију нашој малини на светском тржишту, представља производња у Пољској, Чилеу, Шпанији, Канади. Највећи купци наше малине су земље Европске уније. У односу на конкуренцију наша малина се издваја пре свега својим квалитетом, због чега и постиже вишу цену у односу на своју конкуренцију. Најефтинија малина на међународном тржишту долази из Пољске и Чилеа, док се наша сврстава у ред скупљих.

Највећу извозну цену постиже малина из Шпаније, пре свега због већег степена финализације и комерцијализованих паковања која су прилагођена крајим потрошачима. Производња малине у Србији последних година суочава се са бројним проблемима, који се пре свега тичу откупне цене, а последњих неколико година велики проблем представљају недостатак падавина и честе појаве елементарних непогода у виду града.

На квалитет наше малине негативно утичу и складишни капацитети, јер је јако мало откупних центара који имају хладњаче са контролисаном атмосфером које омогућавају оптимално складиштење и чување.

Дипл. инг Радован Шеварлић

Време извођења резидбе

Резидба родних воћака обавља се у два наврата :зими (у периоду од опадања лишћа и све до почетка кретања вегетације) и у лето по завршетку интензивног пораста и на самом почетку диференцирања цветних пупољака. Зимском резидбом воћа углавном регулишемо родност воћака, образујемо круну, вршимо подмлађивање воћака.

Резидба је неопходна агротехничка мера, првенствено за одржавање доброг здравственог стања воћака. Овом резидбом првенствено се проређује сувишно родно дрво да би се оптерећење воћке ускладило са вегетативним потенцијалом. Уколико је воћка бујнија оставља се више родног дрвета и обрнуто. Летња резидба се изводи по престанку интензивног раста нових младара, односно на почетку диференцирања цветних пупољака. Том резидбом се уклањају бујни младари и водопије ,старе родне гране које не доносе род.

На тај начин постижемо да круна буде добро осветљена што омогућава да се родно дрво добро припреми за наредну годину а исхрана већ приметних плодова. Код воћних врста и сората које касније дозревају зимска резидба је у ствари основна, а летња, допунска резидба. Комбинацијом ове две резидбе постиже се редовно рађање, високи производни потенцијал воћака и добар квалитет плодова. Облик, величина и конструкција круне мора се одржавати током целог експлоатационог периода воћњака, то се решава правовременом резидбом.

Од велике важности је одржавање вршног дела пирамидалне круне одређене висине и вегетативног прираста. Веома је важно да вршни део круне буде активан јер се на тај начин стимулише доток воде и сам врх круне и у ниже обрастајуће гране. Истовремено не сме се дозволити да се бујни младари и водопије остављају на вршном делу круне већ треба остављати умерено бујне младаре који ће постати родне гране. Вршни део круне увек мора да се заврши са леторастом умерене бујности. Ако вршни прираст опада или заостаје у порасту , може се појачати зимском резидбом и повратним резом тако што се на тај начин поспешује активност нижих потенцијалних

вегетативних тачки раста. Мора се настојати да се сваке године формира младо родно дрво јер се на тај начин обезбеђује добар род и висок квалитет плодова. Врхови бочних грана као и врх круне треба да се завршавају

Нега и болести папака

Здравствено стање ногу, а посебно папака има велики утицај на постизање добрих резултата у производњи млека код музних грла. Без обзира да ли се ради о везаном или слободном начину држања неопходно је водити рачуна о правилној и превентивној нези папака.

Треба обезбедити:

-добре хигијенске услове (сув и чист смештај ради спречавања болести папака),

-редовно вршити дезинфекцију папака,

-редовно радити обрезвање папака и то најмање два пута годишње,

-када је у питању исхрана водити рачуна да се уносе довољне количине квалитетне кабасте хране и не дозволити да дође до наглих промена у исхрани,

-извршити одабир бикова који ће унапредити ноге и папке, као и отпорност на болести.

Правилна и добра нега папака може да уштеди произвођачу доста новца, јер смањена појава шепавости, значи мање ветеринарских интервенција, мање излучених крава и већу производњу млека. Болести ногу и шепавост се јављају без обзира на начин држања, а највише зависе од хигијенских услова.

Добра хигијена се постиже, дезинфекцијом и чишћењем нога најмање два пута годишње.

умерено бујним леторастом из предходне вегетације.

Диплинг Снежана Драгићевић
Филиповић

Уколико се грла држе испод настрашнице, непоплочане површине морају да имају добар нагиб како би се обезбедила добра дренажа и избегао сталан боравак животиња на влажном стајњаку.

Суве површине смањују могућност инфекције, олакшавају кретање и мања је могућност појаве шепавости. Најчешће болести папака су: уздужно пуцање, ерозија пете, ламинитис (најчешће се јавља у периоду око телења и не траје дуго), трулеж папака(настаје услед пада отпорности грла,а узрочник је бактерија) , Мортеларова болест.

За правилно обрезвање папака неопходна је практична обука на курсу. Обрезвање се врши у пет фаза, а за то је потребна одговарајућа опрема.

Дезинфекција папака је регуларна хигијенска процедура којом се спречавају болести папака. За овај третман се прави

степени, јер је формалин тада мање ефикасан. Може се користити и раствор бакар-сулфата 5-15%.

Посуда у коју се сипа раствор треба да је широка око 75 цм, дуга 3-5 метара, дубока око 15 цм и напуњена до 10 цм. Ова посуда се потавина излазу из измузишта куда се краве крећу.

Дејство овог раствора траје 2-3 дана. После проласка кроз овај раствор је најбоље да животиње бораве на сувом око пола сата да би раствор деловао. Треба настојати да се болест папака и ногу спречи у што већој мери.

Диплинг Љиљана Ђурчић